

GALIMA ŠESD APSKAITOS ŪKIŲ LYGMENIU SISTEMA

Tam, kad ŠESD apskaitos sistema ūkio lygyje veiktų visapusiškai ir turėtų realų poveikį, sistemoje turėtų dalyvauti šios 6 pagrindinės suinteresuotosios šalys:

- **Institucijos:** valstybinės institucijos, atsakingos už ŠESD apskaitos sistemos kūrimą, naudojimą, priežiūrą
- **Ūkininkai:** žemės ūkio veikla besiverčiantys žemės ūkio valdų savininkai
- **Mokslas:** mokslininkai, atliekantys su žemės ūkiu ir miškininkyste susijusius tyrimus
- **Konsultantai:** valstybinės ir privačios įmonės, teikiančios konsultacijas ūkininkams
- **Rinka:** žemės ūkio žaliavų ir produktų supirkėjai, perdirbėjai, prekybos tinklai
- **Vartotojai:** produktus perkantys fiziniai asmenys

Pirmasis žingsnis - **informavimo kampanija** apie ŠESD apskaitos sistemos ūkiuose kūrimą, svarbą, naudą ir galimybes. Į ją turėtų būti įtraukti ne tik ūkininkai, bet ir visi žemės ūkio produktų rinkos veikėjai - žaliavos supirkėjai, perdirbėjai, prekybos tinklai ir t.t. Tai leistų ilgainiui didinti tvariai užaugintų žemės ūkio produktų pridėtinę vertę. Siekiant padidinti tvarių žemės ūkio produktų pridėtinę vertę, reikėtų informuoti visus rinkos veikėjus apie vykdomą ŠESD apskaitą ūkiuose.

Ekonominę veiklą vykdančys ūkininkai jau veda tam tikrų ūkio lygmens **duomenų apskaitą**, kurie reikalingi ŠESD emisijoms apskaičiuoti. Tokie duomenys, kaip sunaudojamų trąšų kiekis, naudojamų augalų apsaugos priemonių kiekis, sunaudojamų degalų, elektros kiekis ir daugelis kitų yra ūkininkų renkami asmeniniam naudojimui, tad jų suvedimas į ŠESD skaičiuoklę nereikalautų didelių laiko sąnaudų ar papildomų gebėjimų.

Siekiant užtikrinti, kad kuo daugiau ūkių naudotųsi ŠESD apskaitos sistema, ji turėtų būti susieta su konsultacijomis - **konsultantų vaidmuo** svarbus padedant ūkininkams interpretuoti ūkio ŠESD rodiklius, naudotis sistema, tinkamai rinkti ir suvesti duomenis, bei taikyti tvaresnius ūkininkavimo metodus.

ŠESD emisijų skaičiuoklė - ūkininkui patogus įrankis, web arba mobili programėlė, apskaičiuojanti išmetamas ŠESD ir absorbuojamą C pagal ūkininko suvestus duomenis. Skaičiuoklė turėtų atitikti tarptautinius standartus, o kur įmanoma - naudoti regioninius patikslintus koeficientus ir t.t. Siektina, kad ūkininkų valstybei jau deklaruojami duomenys būtų įkeliami automatiškai taip taupant laiką ir supaprastinant naudojimąsi skaičiuokle.

Parengė:
Ieva Gurklytė
ieva.gurklyte@kurklit.lt

Parengė:
Gabija Tamulaitytė
gabija.tamulaityte@kurklit.lt

Programa:
Kurk
Lietuvai

Užsakovas:

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Metai:
2022

Šios skaičiuoklės nauda būtų įvairiapusė:

- **Ūkio ŠESD emisijų rezultatas:** ūkininkai galėtų aptarti rezultatus su konsultantais ir sudaryti veiksmų planą optimizuoti ūkiui ir sumažinti ŠESD emisijoms.
- **Duomenų analizė:** ūkininkų surinktus duomenis institucijos galėtų analizuoti kartu su mokslo atstovais, kurie padėtų kurti naujus tvaresnius ūkininkavimo metodus. Tai padėtų formuoti žemės ūkio politiką bei priimti sprendimus, geriau atspindinčius ūkininkų situaciją.
- **Apskaitos ženklas:** Skatinant ūkininkų aktyvumą, rekomenduojama sistema besinaudojantiems ūkininkams suteikti papildomą produkto ženklinimą ar suteikti pranašumą realizuojant produkciją.

Produktų ženklinimas ilgainiui padėtų keisti ir vartotojų įpročius - šie būtų skatinami rinktis produktus, užaugintus ūkiuose, kurie stengiasi švelninti klimato kaitą, seka savo emisijas, taiko tvaresnius metodus.

Svarbiausi sėkmingos ŠESD apskaitos sistemos elementai:

- **Stiprus konsultantų tinklas:** konsultacijos apie ŠESD apskaitai svarbių duomenų rinkimą, jų analizę ir veiksmų plano sudarymą skatintų ūkininkus vesti apskaitą.
- **Mokslo atstovų įsitraukimas:** kuriant ar pritaikant Lietuvai jau egzistuojančią ŠESD emisijų skaičiuoklę, būtina atsižvelgti į mokslininkų tyrimus, išvestus regioninius koeficientus ir t.t., taip užtikrinant skaičiuoklės tikslumą.
- **Duomenų analizė:** papildomi duomenys turi būti analizuojami ir įtraukiami formuojant žemės ūkio politiką.

ŠESD emisijų skaičiuoklė yra svarbi, bet ne vienintelė ŠESD apskaitos sistemos dalis. Joje svarbu:

- **Paprastumas:** skaičiuoklė turi būti patogi naudoti ūkininkams.
- **Sistemų susietumas:** ūkininkų kitur pateikti duomenys skaičiuoklėje būtų automatiškai įvedami, taip taupant ūkininkų laiką.
- **Stebėjimas:** skaičiuoklėje turi atsispindėti ŠESD emisijų pokytis laike, koreliacija su ūkio našumu.

Parengė:

Ieva Gurklytė

ieva.gurklyte@kurklit.lt

Parengė:

Gabija Tamulaitytė

gabija.tamulaityte@kurklit.lt

Programa:

Kurk
Lietuvai

Užsakovas:

LITUVA RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Metai:

2022